

389

Ilustrirani Slovenec

Leto II.   Tedenska priloga „Slovenca“ z dne 21. novembra 1926, šte. 267.   Štev. 47.

Iz naše nesrečne Goriške, ki preživlja te dni vse grozote fašističnega divjaštva.

Zgornja slika nam kaže pogled na našo solnčno Gorico, za katero krvavi in bo krvavelo sleherno slovensko srce, dokler ji ne napoči sveta ura odrešenja. — Spodnja slika pa kaže strašne kaverne na gori Sv. Mihaela pri Gorici, večni spomenik ljubezni Slovencev do lastne zemlje in živ spomin Italijanom, kako zna Jugoslovan braniti svojo grudo in svojo besedo.

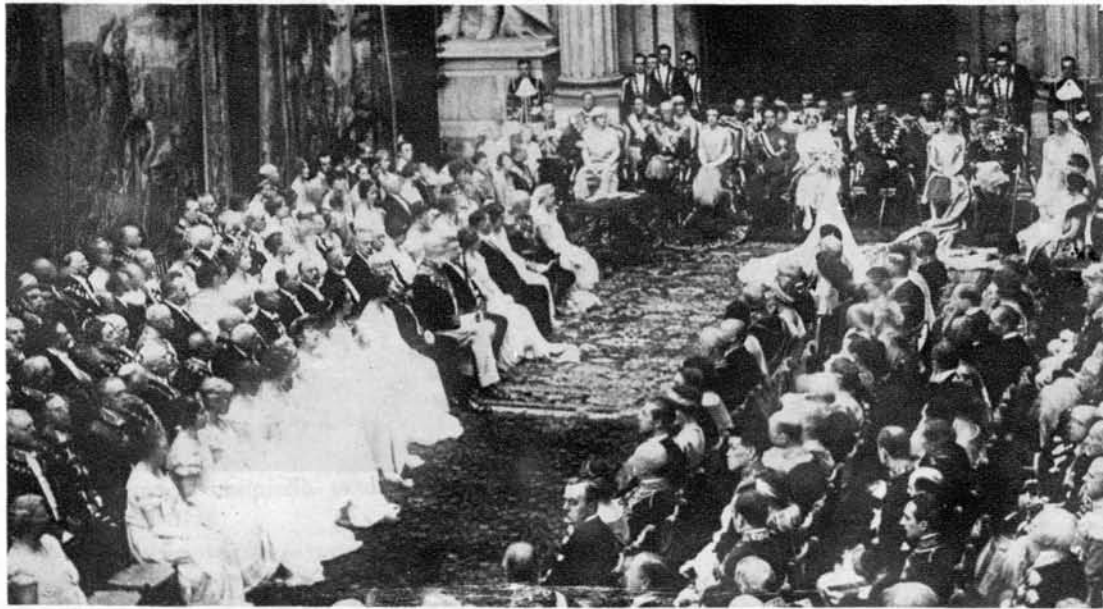
Dufour-Feronce,

bivši veletrgovec v Lipskem in nato v službi nemške diplomacije, bo najbrž imenovan za namestnika general. tajnika Društva narodov.

K obisku romunske kraljice Marije v Ameriki.

Na sliki vidimo kraljico s spremstvom ob prihodu v New York. Od leve na desno stoje: ameriški admiral Long, princezinja Ileana, princ Nikolaaj, kraljica Marija, kapitan ladje, na kateri se je peljala kraljica in podpolkovnik Poillon.

S poroke belgijskega prestolonasl. Leopolda s švedsko princezino Astrido.

Svatje, dvor in diplomatski zbor v državni dvorani švedskega kraljevega dvora v Stockholmu. — Slika na desni: Nevesta Astrid v poročni toaleti.

„Il duce“ Mussolini govori

zločinskim tolpom svojih fašistov, ki izzivajo s svojimi divjaštvji ves kulturni svet.

Nečakinja sv. očeta Pija XI., Marija Luiza Ratti,

s svojim ženinom, markizom Persichetti-Ugolinijem, ki ju je dne 30. p. m. poročil v Vatikanu papež sam.

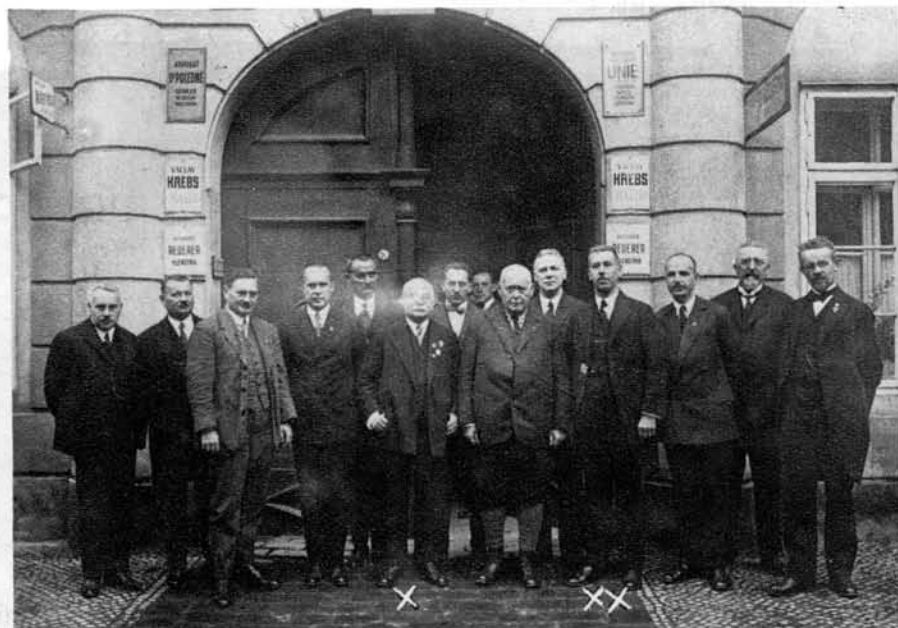
Princ Pavel, bratranec našega kralja, s svojo soprogo, (grško) princezino Olgo in sinčkom Aleksandrom. Kakor znano, živi princ Pavel z rodino najrajši v svoji vili ob našem Bohinjskem jezeru.

Slika na desni:

S kongresa „Asociacije slovan. turističnih društev“, ki se je vršil meseca septembra v Pragi pod predsedstvom g. G. Zarkovskega (X) in ki so se ga udeležili zastopniki Čehov, Poljakov, Bolgarov, Hrvatov, Srbov in Slovencev (Hrovatin XX).

Notranjščina župne cerkve v Černem pri Prevaljah, ki je bila dograjena l. 1889., stara je l. 1883. pogorela.

Slike k „Slovenskemu biografskemu leksikonu“.

Caucig (Kavčič) Frančišek, (1762—1828), slikar.

Detela Fran, (1850—1926), pisatelj.

Dular Franjo, (1850—1924), živinozdravnik.

Podzemeljsko bogastvo Slovenije: Černo

Jožef Dobrač,
župnik v Černem pri Prevaljah, agilen
in požrtvovalen delavec v tamošnjih
organizacijah.

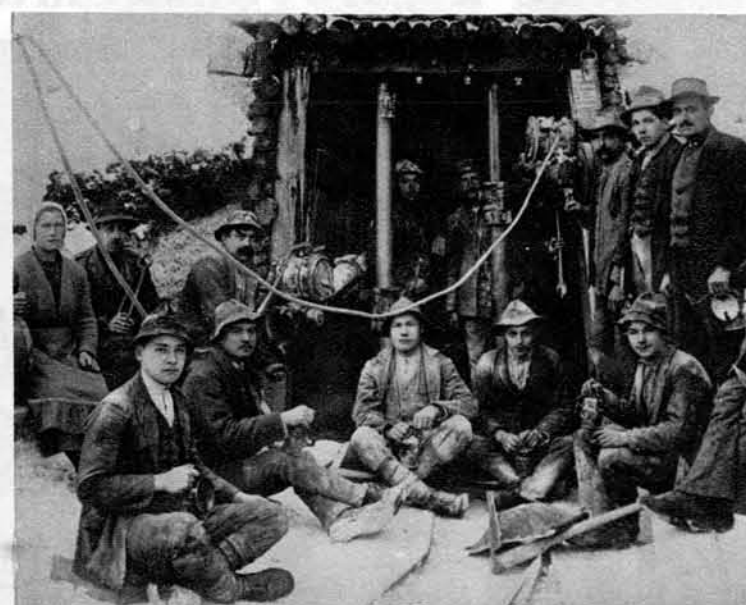
Pogled na Černo pri Prevaljah,
kjer se nahajajo po vsej Evropi znani svinčeni rudniki.

Pogled na Žerjav pri Černem z rudniško prebiralnico, topilnico,
ter delavskimi in uradniškimi stanovanji.

Skupina rudarjev v Heleni,
videti je tudi vhod v rov.

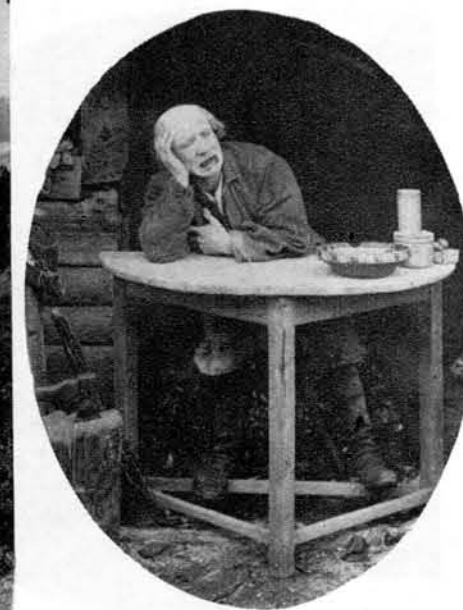
Novi vhod v jamo na Terčovem
s skupino rudarjev.

Večino teh slik je posnel g. Jernej Cernjak, fotograf v Černem.

pri Prevaljah in tamošnji svinčeni rudniki.

Pogled na Černo s Peco v ozadju.

Rok Slivnik,
navdušen igralec na tamošnjem našem
odru, kot Krjavelj v „Desetem bratu“.

Delavski orlovski odsek v Černem.

Pevski zbor v Černem l. 1925.

Nagrobni spomenik 4 jugoslovanskih junakov
(Hostnika, Mišiča, Jerine in Cente), ki so padli v bitki pri Černem
dne 28. maja l. 1919., boreč se za osvobojenje naše Koroške.

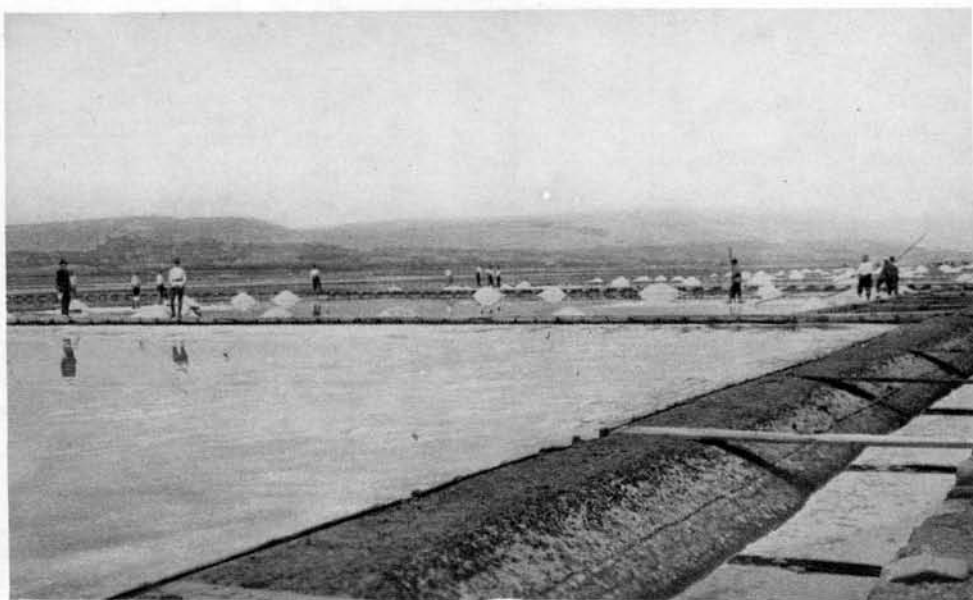

Černski begunci meseca maja l. 1919.,
ki so morali bežati pred maščevanjem prodirajočih nemških band.

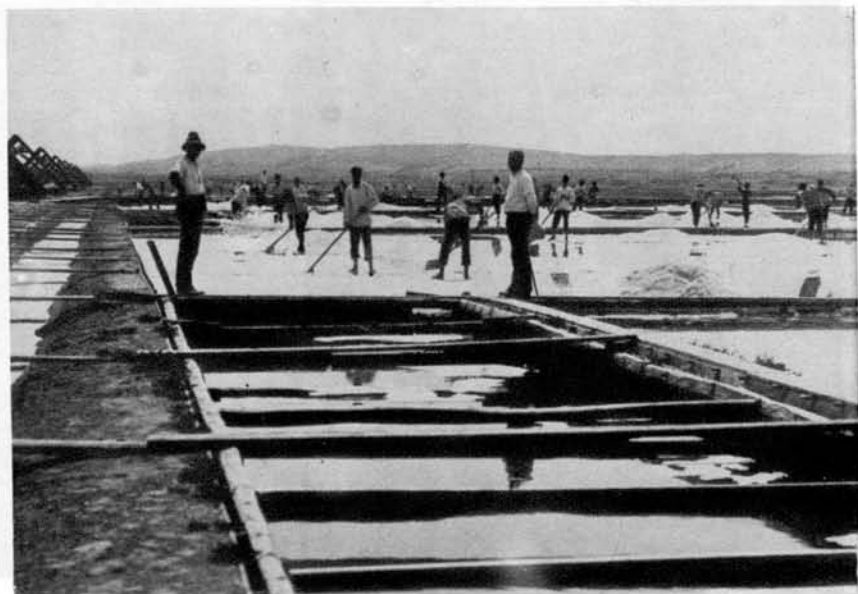
Soline na otoku Pagu v Dalmaciji.

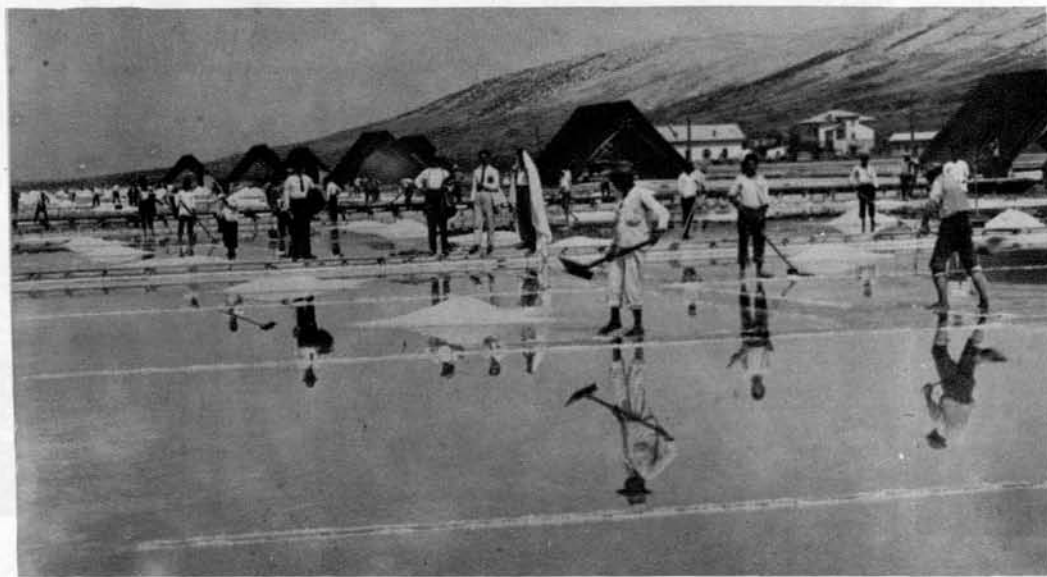
Pogled na mesto Pag
ter njegovo kopališče in skladišča za sol.

Pogled na soline blizu mesta Paga, ki so največje v naši državi
in bi mogle dajati letno vsaj 1500 vagonov soli, a je dajejo komaj 5—600 vagonov.
Centralistični režim jih je namreč popolnoma upropastil, najbrž zato, da več zaslužijo
razne komisije, ki sedaj drago kupujejo sol v — inozemstvu.

Člani „Jugoslov. strokovne zveze“, tamošnje krščanske delavske organizacije,
ki je že pred par leti sklenila tozadevno kolektivno pogodbo z upravo solin, na delu v solinah.

Zbiranje kristalizirane soli v solinah.

Prevažanje soli v čolnih s solin
in spravlanje v paška skladišča.

Križem Slovenije.

K tridesetletnici ljubljanske glavne pošte:

Ta mesec obhajamo 30 letnico, kar je bila zgrajena ljubljanska glavna pošta (slika na levi), poprej (t. j. od l. 1825—1896) je bila ta nastanjena v sedanji Bonačevi hiši na oglu Knafljeve in Selenburgove ulice (slika na desni), ki je bila tedaj last hotelirja Maliča, a pred l. 1825. je bila nastanjena v ogelni hiši nasproti križanske cerkve.

Slike z zadnjih povodnji dne 30. p. m.

Na levi: pogled na silno narastlo Savo pri Črnučah; slika na desni: zatvornica tovarne „Titan“ v Kamniku, vsa zagvozdena z drevesi, ki jih je prinesla Bistrica s seboj.

Prvotna domačija Šukljetove rodbine na Lokvici

pri Metliki (glej njegove prezanimive spomine, ki so izšli spomladi). Sedanji lastnik je Plut iz Črešnjevca, ki jo je kupil od Al. Mihelčiča, svaka predzadnjega kranjskega deželnega glavarja.

Udeleženske gospodinjstkega tečaja v Slivnici

pri Mariboru, ki se je vršil letošnjo jesen. V sredini sede: g. župnik Mihalič, voditeljica tečaja ga. Sitligova, učiteljica gna. Hribarjeva in g. kaplan Ravšl.

Ljubljanski telefon.

Telefonski naročnik

se zaman trudi, da bi priklical centralo in dobil zvezo.

Bivši telefonski naročnik

na živčnem oddelku ljubljanske bolnice.

Nesrečni naročniki telefona

si pač ne morejo drugače razlagati telefonskih kalamitet, nego s pre-zaposlenjem telefonistk...

Černo v Mežiški dolini.

Kraj, ki ga današnji „Ilustr. Slovenec“ kaže v svojih slikah, je v Sloveniji med najznamenitejšimi. Visoka Peca ga je rešila, da ni ostal pri koroški Nemški Avstriji. Župnija se omenja že iz enajstega stoletja kot podružnica Sv. Mihaela pri Pliberku; samostojnega župnika pa je imela že l. 1362. Danes šteje župnija 3400 duš in je po obsegu največja v Mežiški dolini. V vasi je sedež orožniške postaje, finančne kontrole, distriktnega zdravnikarja poštnege urada itd. Iz Černega so za turiste izhodišča na: Peco, Plešivec (Sv. Uršulo), Javorje, Koprivno in druge obmejne kraje. Največja zanimivost pa je svinčni rudnik, največji v Evropi. Bajse so kopali svinec že Rimljani. Pred 70. leti pa je začel izrabljati zaklade bogate Pece neki Kraut iz Bistrice pri Pliberku. Za njim so sledili razni posestniki Zerjav Lorenc (1850) nato Wedl, Orfandl, Pretnar in Kompoš, potem „Bleiberger-Bergwerk-Union“. Sedaj pa je rudnik v lasti angleške akcijske družbe: „The Central European Mines Limited“.

V začetku so kopali rudo čisto primitivno z navadnim orodjem. Da se je apnec zrahljal, so ga razgrel, da so lažje kopali. Nato so uporabljali črn smodnik, s katerim so razstreljavali skalovje. Za smodnikom je prišel dinamit in želatina, t. j. tiha razstreljiva, ki so še danes v uporabi. Električna moč se je začela vporabljati l. 1903. Tu so prišli na vrsto vrtalni stroji in lokomotive; ravnato tudi mašinska zbiralnica v Helenskem jarku in obenem žična železnica. Druga še bolj moderna zbiralnica pa je bila dograjena l. 1914. z novo žično železnico istotam.

Zaposlenih delavcev z uradništvom vred je ca. 1300.

Izdelujejo se tudi svinčene cevi in šibre. Električne vodne centrale so 4, ena novo zgrajena parna centrala, ki ima 500 konjskih moči; dalje en Diesel-motor. Svinčna ruda se topi v 6 ameri-kanaricah in v eni visoki peči. Svinca se producira na dan okroglo 3 vagonov. Za bolj racionalno izkoriščevanje rude je bila postavljena l. 1924. Lur-gijeva stavba, ki ima namen potegniti še zadnje

ostanke svinca. Rudnik ima lastno železnico do žel. postaje Prevalje. Dolžina rudniške podzemeljske železnice znaša nad 100 km; človek bi lahko hodil 3 dni, ako bi hotel prehoditi vse rove. Rudniška podzemeljska okrožja so sledeča: Igerčevo, Klančnikov rov, Jazbina, Sv. Helena, Friderikov rov, Peca in Riška gora. — V Peci torej stoluje kralj Matjaž, o katerem govori ljudska pripovedka in ki razpolaga s svojim velikim bogastvom.

Peca pač hrani še mnogo neodkritih zakladov. Za Peco pa pride na vrsto Uršla gora (Plešivec). J. D.

Oglašujte v „Ilustr. Slovincu“!

Soline na otoku Pagu.

Otok Pag v Dalmaciji meri 273 km² in šteje 10.000 prebivalcev, ki se bavijo večinoma z vinogradništvom in ovčarstvom. Glavni kraj na otoku je mesto Pag s 5000 prebivalci. Ženske izdelujejo daleč po svetu znane čipke, moškim pa dajejo glavni zaslužek soline, ki se nahajajo v 8 km dolgem in 2 km širokem zalivu južno od mesta. Sol se pridobiva tu naravnim potom, to je v posebnih zaprtih poljih, nazvanih „solna guvna“ ali soline, v katere se spravi morska voda in potem pusti izhlapeti, da ostane na dnu sol. Vrši se to delo od meseca junija do oktobra.

Paške soline obstoje že več stoletij. Nekoč so bile privatna last, a jih je potem odkupil avstrijski državni erar. Ljudstvo je dobilo državne obveznice, ki so izgubile po prevratu vsako vrednost tako, da je danes brez dobička in brez solin, ker si jih je sedanja monopolna uprava kar enostavno prisvojila. Morsko vodo spravljajo z motorji v so-

line, ki se dele v „poljane“ za prvo, drugo in tretje izparivanje, odtod pa v „poljane“ za kristalizacijo. Če je morje dobro kondenzirano, izpari solnce vodo že v nekaj urah in sol je dobljena. Do l. 1925. so sol sproti spravljali iz solin, od tedaj jo pa puščajo na njih, napeljejo nanjo novo vodo za nove plasti in sol pospravijo šele po dobljeni tretji ali četrti plasti pri čemer se je več poizgubi in kar baje zmanjšuje produkcijo.

Delavci na solinah so vsi člani krščanske „Jugoslovanske strok. zveze“, ki se potom „Hrvatske ljudske stranke“ mnogo trudi, da bi dvignila produkcijo. S tem bi bilo mnogo pomagano tamošnjemu ljudstvu in državi, ker bi nam ne bilo treba soli uvažati iz inozemstva, toda belgrajska gospoda za ta prizadevanja ne kaže nobenega zmisla, radi česar produkcija še nazaduje (l. 1922. je bilo pridobljene 825 vagonov, letos pa le še 380 vagonov). J. F.

Ljubljanske razglednice

v bakrotisku

I. serija 8 kom. Din 6.-. II. serija 10 kom. Din 8.-
Posamezni komad 1 dinar.

Dobe se v vseh ljubljanskih trgovinah in trafikah.

Založba Vekoslav Kramarič, Ljubljana, Florjanska 22.